

Europos regionų komiteto nuomonė „Veiksmų plano dėl švaraus vandenilio rengimas – vietos ir regionų valdžios institucijų indėlis kuriant neutralaus poveikio klimatui Europą“

(2020/C 324/07)

Pranešėja	Birgit HONÉ (PES / DE), Žemutinės Saksonijos federacinių ir Europos reikalų bei regioninės plėtros ministrė
Pamatinis dokumentas	Nuomonė savo iniciatyva

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Neutralaus poveikio klimatui ES iki 2050 m. svarba

- ypač palankiai vertina tai, kad Europos Vadovų Taryba patvirtino tikslą iki 2050 m. užtikrinti, kad ES poveikis klimatui būtų neutralus ir Europos Komisija, pateikdama pasiūlymą dėl Europos klimato teisės akto ⁽¹⁾, siekia šį ES tikslą įtvirtinti teisiškai;
- pabrėžia, kad ypač pasibaigus COVID-19 krizei svarbu užtikrinti aplinkos apsaugos ir socialiniu požiūriu tvarų ekonomikos augimą. Europos žaliasis kursas ⁽²⁾, kuriame numatytos efektyviai energiją ir išteklius naudojančios, klimatui palankios technologinės ir socialinės inovacijos, turi būti pagrindinis ekonomikos gaivinimo po COVID 19 pandemijos elementas. Švarus vandenilis, kaip viena tokių ateities technologijų, dabar turi būti aktyviai remiamas ES;
- todėl ypač palankiai vertina, kad Komisija dabar iš anksto atsižvelgs į šios nuomonės raginimą pateikti ES vandenilio strategiją ⁽³⁾; be to, teigiamai vertina tai, kad pagal persvarstytą pasiūlymą dėl 2021–2027 m. daugiamečių finansinės programos su atgaivinimo planu bus suteikta daugiau galimybių kurti švaraus vandenilio ekonomiką, ir ragina Tarybą ir Europos Parlamentą šias galimybes išsaugoti teisėkūros procese;
- primena, kad poveikio klimatui neutralumo tikslas reiškia visapusišką elektros energijos ir šildymo (bei vėsinimo) pertvarką ir visų pirma būtinus esminius pokyčius pramonės ir transporto srityse. Reikės daug įvairių atsinaujinančiųjų išteklių energija grindžiamų technologinių sprendimų. Norint paspartinti perspektyvių technologijų diegimą, turi būti galima jas tikslingai remti. Švarus vandenilis ir iš jo gaunamos sintetinės medžiagos ir degalai ⁽⁴⁾ ateityje bus būtini poveikio klimatui neutralizavimo tikslui pasiekti, todėl jiems būtina speciali parama. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas iš atsinaujinančių energijos šaltinių pagamintam ekologiškam vandeniliui;
- mano, kad šiuo ankstyvu rinkos plėtros etapu būtų naudinga taikyti atvirąjį metodą galimų švaraus vandenilio naudojimo sričių atžvilgiu, nes realu, kad tam tikrą kiekį švaraus vandenilio būtų galima naudoti daugelyje sektorių; laikosi nuomonės, kad tolesniuose rinkos plėtros etapuose būtina dėmesį sutelkti į perspektyvias naudojimo sritis;
- atsižvelgdamas į tai pažymi, kad švarus vandenilis ir elektrosintetiniai degalai dėl konversijos metu patiriamų nuostolių palyginti su tiesioginiu iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintos elektros energijos naudojimu nėra tokie efektyvūs, be to, ilguoju laikotarpiu daugelyje naudojimo sričių dėl to gali padidėti sąnaudos. Dėl šios priežasties vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu prioritetinėmis vandenilio ir elektrosintetinių degalų naudojimo sritimis laikomos tos sritys, kuriose

⁽¹⁾ Pasiūlymas. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralizavimo sistema ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (COM(2020) 80 final).

⁽²⁾ Komisijos komunikatas. Europos žaliasis kursas (COM(2019) 640 final).

⁽³⁾ Žr. veiksmų planą – Ares (2020) 2722353.

⁽⁴⁾ Toliau – supaprastinta sintetinių degalų sąvoka „elektrosintetiniai degalai“.

vandenilis naudojamas kaip žaliava arba kai energijos vartojimo efektyvumo priemonės ir tiesioginė elektrifikacija negali būti taikomi kaip sprendimai (pvz., amoniako ir plieno gamyba, tolimojo susisiekimo ir sunkiasvorės transporto priemonės, aukštos temperatūros procesai, sezoninis energijos kaupimas), taip pat apstatytos aplinkos ir (arba) centralizuoto šilumos tiekimo sistemos dalys, kuriose šilumos siurbliai ar šilumos tinklai nėra veiksmingi;

7. siūlo Komisijai užsakyti ekologiško vandenilio gamybos potencialo ES, be kita ko, mažiausiai išsivysčiusiuose NUT2 regionuose, ir kaimyniniuose regionuose (pvz., Artimuosiuose Rytuose ir Šiaurės Afrikoje (MENA)) tyrimus, ypač atsižvelgiant į konkurenciją tiesioginio elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančiųjų išteklių, naudojimui, nes plataus masto ir išsamios žinios apie realias galimybes įgyvendinti įvairius scenarijus yra svarbus žaliosios vandenilio ekonomikos kūrimo Europoje pagrindas. Be to, būtų galima išanalizuoti, koku mastu mėlynasis vandenilis gali būti naudojamas kaip tarpinis sprendimas;

8. rekomenduoja valstybėms narėms žaliosios vandenilio ekonomikos skatinimą įtraukti 2023 m. atnaujinant savo nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus (NEKSVP) ir glaudžiai bendradarbiaujant su visais dalyviais parengti integruotas nacionalines vandenilio strategijas ir jų įgyvendinimo priemones. Rengdamos ir įgyvendindamos šiuos projektus valstybės narės turėtų glaudžiai bendradarbiauti su regionų ir vietos valdžios institucijomis arba jų nacionalinėmis ir regioninėmis asociacijomis, taip pat mokslininkais; siūloma, kad kiekviena valstybė narė išanalizuotų ekologiško vandenilio gamybos galimybes;

Tvarumo aspektai

9. pabrėžia, kad ilguoju laikotarpiu tvariu vandenilio gamybos metodu yra laikoma tik vandenilio gavyba, kai jis išgaunamas skaidant vandenį elektrolizės būdu ir naudojant iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintą energiją (ekologiškas vandenilis). Todėl kuriant vandenilio ekonomiką ES ir valstybės narės visas pastangas turi skirti ekologiškam vandeniliui. Kol dar nėra pakankamų kiekių, laikini technologiniai sprendimai, pavyzdžiui, mėlynasis vandenilis, gali padėti sumažinti dabartinės vandenilio gamybos metu išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Reikia užtikrinti, kad nebus trukdoma pereiti prie ekologiško vandenilio. Laikini sprendimai ekologiško vandenilio atžvilgiu turi būti iš tikrųjų naudingi atsižvelgiant į sąnaudas ir įgyvendinimo spartą ir neturi sukurti ilgalaikės priklausomybės;

10. mano, kad išsamus ir skaidrus vandenilio ir elektrosintetinių degalų klasifikavimas ir sertifikavimas pagal tvarumą yra ne mažiau svarbūs nei plataus masto ir privalomas su tuo susijusių sertifikatų naudojimas. Ekologiško vandenilio rinka gali plėtotis tik tiksliai, aiškiai ir diferencijuotai apibrėžus sertifikatus, kurie taip pat suteikia galimybę atskirti mėlynąjį ir ekologišką vandenilį. RK ragina Komisiją aktyviai skatinti dujų klasifikavimo procesą Europos dujų rinkos reguliavimo forume (Madrido forume) ir skubiai pateikti pasiūlymą dėl klasifikavimo ir sertifikavimo sistemos, atsižvelgiant į galiojančius teisės aktus dėl atsinaujinančių energijos šaltinių autentiškumo patvirtinimo; todėl ragina išnagrinėti galimybę sujungti esamas lygiagrečias kilmės garantijų sistemas (Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos 19 straipsnis) ir tvarumo sertifikatus (Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos 25–31 straipsniai). Komisija turėtų skatinti tarptautinę Europos sertifikatų / kilmės garantijų sistemos, kuri turi būti sukurta, sklaidą;

Ypatingas regionų vaidmuo

11. pabrėžia, kad ekologišką vandenilį galima gaminti ir naudoti decentralizuotai, todėl ateityje tai gali būti dalis labiau decentralizuoto energijos tiekimo, kaip Komisija yra apibrėžusi ilgalaikėje strategijoje „Švari mūsų visų planeta“ ⁽⁵⁾ ir RK tam pritaręs ⁽⁶⁾. Ekologiškas vandenilis gali skatinti regionų ir vietos vystymąsi, nes svarbūs vertės grandinės komponentai gali būti kuriami regionuose ir savivaldybėse ir tokiu būdu daromas teigiamas poveikis užimtumui ir MVĮ. Be to, perteklinė šiluma, susidaranti gaminant ekologišką vandenilį, gali būti naudojama vietos ir regioninėse šildymo sistemose, o vandenilis, išsiskiriantis kaip kai kurių procesų šalutinis produktas, gali būti regeneruojamas ir panaudojamas vietos ir regiono reikmėms;

⁽⁵⁾ COM(2018) 773 final.

⁽⁶⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „Paryžiaus susitarimo įgyvendinimas vykdant novatorišką ir tvarią energetikos pertvarką regionų ir vietos lygmeniu“ (OL C 39, 2020 2 5, p. 72), Europos regionų komiteto nuomonė „Švari mūsų visų planeta. Strateginė klestinčios, modernios ir konkurencingos neutralizuoto poveikio klimatui Europos ekonomikos ateities vizija“ (OL C 404, 2019 11 29, p. 58).

12. aiškiai pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos atlieka labai svarbų vaidmenį kuriant vandenilio ekonomiką. Daug vietos ir regionų valdžios institucijų rengia vandenilio strategijas, paramos programas ir konkrečius projektus, pavyzdžiui, pagal „Europos vandenilio slėnių partnerystę“⁽⁷⁾. Dėl tikslaus vietos aplinkybių žinojimo, ryšių su vietos dalyviais, planavimo ir leidimų išdavimo procesų priežiūros ir įvairių regionų ir vietos lygmens paramos ir skatinimo galimybių, viešųjų pirkimų, įgaliojimų profesinio ir akademinio švietimo ir mokymo srityse vietos ir regionų valdžios institucijos yra nepakeičiamos kuriant rinką;

13. atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad regionai gali atlikti svarbų jungiamąjį vaidmenį plėtojant regionines ekologiško vandenilio strategijas ir paramos programas, kuriomis siekiama integruotai plėtoti regionines ekologiško vandenilio vertės grandines. Gamybos ir naudojimo artumas suteikia galimybę pirmiausia kurti regioninius vandenilio tinklus ir po to juos išplėsti. Centralizuotą didelio masto vandenilio tiekimą pramonės branduoliuose galima suderinti su decentralizuota pramonės, judumo, pastatų ir tinklų balansavimo paklausa pramonės branduolių aplinkoje regionų, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu (sektorių susiejimas). Netoli uostų esančios vietos galėtų būti ypač patrauklios, nes ilgalaikėje perspektyvoje jos taip pat yra palankios vandenilio ir (arba) elektrosintetinių degalų importui. RK ragina Europos Komisiją remti tokių regioninių ekologiško vandenilio vertės grandinėms ir branduoliams skirtų strategijų ir programų kūrimą ir įgyvendinimą;

Rinkos plėtros koordinavimas

14. primena, kad ekologiško vandenilio rinka negali vystytis be didelių investicijų, įskaitant privačiojo sektoriaus investicijas. Jos bus paskatintos tik tada, kai atsiras pasitikėjimas ilgalaikę rinkos plėtra. Plataus užmojo ir privalomi tikslai, aiški teisinė sistema, aiški strategija ir konkretus ekologiško vandenilio veiksmų planas gali padėti didinti pasitikėjimą;

15. ragina Komisiją paskelbtoje ES vandenilio strategijoje pateikti visos ES 2030–2050 m. viziją dėl ekologiško vandenilio ir atsižvelgiant į šios nuomonės rekomendacijas, apibrėžti ekologiško vandenilio taikymo sričių, jo įsitvirtinimo rinkoje ir tolesnių inovacijų skatinimo perspektyvas;

16. ragina Komisiją su ES vandenilio strategija pateikti integruotą Europos švaraus vandenilio ekonomikos ir ne teisėkūros bei teisėkūros priemones apimančią vandenilio vidaus rinkos kūrimo veiksmų planą daugiausia dėmesio skiriant švaram vandeniliui, kuris remtųsi šios nuomonės ir strateginio bendriems Europos interesams svarbių projektų forumo rekomendacijomis. ES vandenilio strategijoje turėtų būti numatyti aukšti, su ekologiško vandenilio gamybos pajėgumais susiję tikslai, ji turėtų remtis regionų gamybos potencialo analize ir skatinti sisteminę vandenilio gamybos plėtrą ir naudojimąsi kuriant atitinkamas vertės grandines. Ji turėtų padėti ES mastu koordinuoti pasiūlos, paklausos ir infrastruktūros plėtojimą ir derinti reguliavimo veiklą ir skatinimą ES, valstybių narių ir vietos bei regionų valdžios institucijų lygmeniu, ypač atsižvelgiant į svarbų regionų jungiamąjį vaidmenį didinant ekologiško vandenilio gamybą ir jį naudojant energetikos ir pramonės žaliavų pertvarkos procese;

17. mano, kad žaliosios vandenilio ekonomikos plėtra yra svarbus Europos žaliuoju kursu siekiamos tvarios pramonės politikos ramsis; atkreipia dėmesį į tai, kad tam, kad ekologiškas vandenilis taptų konkurencingas, reikia išplėsti elektrolizerių technologiją iki gigavatų masto. Elektrolizerių gamyba ES valstybėse narėse suteikia naujų galimybių (užimtumo potencialas) ir galimybių eksportuoti į visą pasaulį. Regionų komitetas primygtinai ragina Europos Komisiją jas remti; pabrėžia, kad svarbu, jog Europos regionai kartu su pramone dalyvautų kuriant įvairius sektorius apimančias vandenilio vertės grandines, tarpusavyje susiejančias pasiūlą, infrastruktūrą ir paklausą; ragina Komisiją įgyvendinant naują Europos pramonės strategiją⁽⁸⁾, skatinti ekologiško vandenilio technologijų ir sistemų ir jų taikymo neutralaus poveikio klimatui gamyboje, ypač plieno, cemento ir chemijos pramonėje, eksperimentines rinkas; ragina Komisiją skubiai priimti paskelbtą ES švaraus plieno strategiją ir dėmesį sutelkti į ekologiško vandenilio naudojimą;

⁽⁷⁾ Pagal pažangiosios specializacijos platformą (S3P).

⁽⁸⁾ COM(2020) 102 *final*.

18. ypač palankiai vertina naujoje pramonės strategijoje paskelbtą ketinimą įsteigti Europos švaraus vandenilio aljansą; ragina, kad jis būtų greitai įsteigtas, būtų orientuotas į ekologišką vandenilį ir prisidėdamas prie koordinavimo ir keitimosi žiniomis bei patirtimi padėtų ES užimti lyderės vaidmenį šio bazinės didelio poveikio technologijos srityje; ragina nuosekliai įgyvendinti Komisijos paskelbtą ketinimą į aljansą įtraukti regionus ir MVL;

19. atkreipia dėmesį į tai, kad būtinas sistemingesnis požiūris į sektorius atsižvelgiant į didėjančią sektorių integraciją dėl vienodų energijos išteklių naudojimo; pabrėžia, kad Europos Komisijos paskelbtoje integruotos energetikos strategijoje ir ES vandenilio strategijoje⁽⁹⁾ reikia akcentuoti sistemine ekologiško vandenilio svarbą būsimoje energetikos ir pramonės sistemoje sektorių integracijai, palyginti su kitomis energijos formomis, kaip antai, elektros energija, dujos iš atsinaujinančiųjų išteklių ir elektrosisteminiai degalai, ir pristatyti sistemai palankius įgyvendinimo metodus. Šiuose dokumentuose reikia pateikti sistemai naudingų įgyvendinimo metodų, kaip pritaikytos ir naujos rinkos taisyklės gali padėti greitai sukurti veikiančią vandenilio rinką, kuri, viena vertus, leistų dinamiškai plėtoti vandenilio gamybą ir naudojimą ir, kita vertus, būtų gerai integruota į elektros energijos ir dujų rinkas;

Remiantys pamatiniai teisės aktai ir infrastruktūros plėtojimas pagal Europos žaliąjį kursą

20. pabrėžia, kad dinamiškas atsinaujinančiosios energijos plėtojimas elektros energijos gamybos srityje yra ekologiško vandenilio rinkos kūrimo Europoje pagrindas; ragina sugriežtinti 2030 m. ES klimato tikslus peržiūrėti Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą ir visų pirma atitinkamai padidinti ES tikslą, susijusį su bendram galutiniam energijos suvartojimui nustatyta atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalimi; ragina valstybes nares ir vietas ir regionų valdžios institucijas užsibrėžti aukštus atsinaujinančiosios energijos, pavyzdžiui, vėjo ir saulės, energijos plėtojimo tikslus; tikisi, kad Komisijos paskelbta Jūros atsinaujinančiųjų išteklių energijos strategija šiam sektoriui suteiks postūmį, be kita ko, finansuojant inovacijų projektus, skirtus ekologiško vandenilio gamybai jūroje;

21. ragina Komisiją išnagrinti, ar Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva ir deleguotieji aktai suteikia pakankamai paskatų pereinamuoju laikotarpiu naudoti elektrosintetinius degalus, gaunamus iš pramonės išskiriamą CO₂ kiekio arba surenkant ir naudojant CO₂. Bet koku atveju reikia užtikrinti, kad nebūtų du kartus skaičiuojamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas arba kad į elektrosintetinius degalus nebūtų visapusiškai atsižvelgiama kaip į pagamintus iš atsinaujinančiųjų išteklių;

22. be to, ragina skubiai parengti deleguotuosius aktus pagal Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą, siekiant patikslinti vandenilio gamybai skirtų elektros tinklų klasifikaciją (Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos 27 straipsnis) ir minimalius išmetamo ŠESD kiekio mažinimo reikalavimus sintetiniams degalams (Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvos 25 straipsnis);

23. pabrėžia, kad vandenilio gamybai naudojant elektros energiją iš tinklo reikia užtikrinti, kad elektrolizė būtų vykdoma tinklui ir sistemai naudingu būdu (paklausos valdymas); ragina ES vandenilio strategijoje ir nacionalinėse ir regionų vandenilio strategijose numatyti papildomų žaliosios elektros energijos gamybos pajėgumų sukūrimą elektrolizei;

24. atkreipia dėmesį į tai, kad išorės sąnaudų internalizavimas sukuria vienodas konkurencines sąlygas įvairiems energijos ištekliams ir padidina ekonominį ekologiško vandenilio patrauklumą; todėl remia išsamią Energijos mokesčių direktyvos peržiūrą siekiant energijos mokesčius suderinti su Europos žaliojo kurso tikslais ir į direktyvos taikymo sritį įtraukti vandenilį ir elektrosintetinius degalus; ragina valstybes nares naudoti esamą manevringumo maržą ekologiniams mokesčiams ir papildomas pajamas siekiant sumažinti mokesčių našta mažo anglies dioksido kiekio elektros energijos;

25. pabrėžia, kad ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ES ATLPS) yra didelė paskata energijai imliai pramonei (pvz., chemijos ir plieno pramonė) mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Ekologiškas vandenilis jai suteikia labai svarbią galimybę mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro.- Peržiūrint Apyvartinių taršos leidimų prekybos direktyvą reikėtų atsižvelgti į naujus 2030 m. klimato tikslus, pavyzdžiui, padidinant linijinį mažinimo koeficientą. Investicijos galėtų būti saugesnės, į ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą įtraukiant minimalią kainą;

26. remia tinkamo, PPO reikalavimus atitinkančio pasienio anglies dioksido mokesčio mechanizmo⁽¹⁰⁾ taikomo iš trečiųjų valstybių įvežtiems produktams, kurių gamybos metu išmetamas didelis anglies dioksido kiekis ir dėl kurių vyksta didelė tarptautinė konkurencija, kūrimą. Tokia sistema ir pritaikyta ES ATLPS gali būti paskata energijai imliose pramonės šakose naudoti ekologišką vandenilį;

⁽⁹⁾ Žr. Europos Komisijos veiksmų planą – Ares(2020)2722353.

⁽¹⁰⁾ Žr. įžanginį poveikio vertinimą Ares (2020) 1350037.

27. ragina Komisiją taip peržiūrėti Reglamentą dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros (TEN-E reglamentas) ⁽¹¹⁾ ir ES teisės aktus dėl Europos dujų rinkos, visų pirma ES Dujų Direktyvą 2009/73/EB ⁽¹²⁾, kad žaliąji vandenilio ekonomika galėtų dinamiškai vystytis ir transportuoti vandenilį visoje ES. Tai, pavyzdžiui, apima vienodų ir aiškių standartų (pvz., leistina vandenilio dalis gamtinių dujų tinkle) apibrėžtį, atitinkamą bendro intereso projektų (BIP) reikalavimų pritaikymą TEN-E, koordinuotą elektros energijos ir dujų infrastruktūros planavimą, esamos dujų infrastruktūros perskirstymą bei aiškias iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių pagaminto sertifikuoto vandenilio tiekimo į gamtinių dujų tinklą taisykles. Be to, reikia parengti viešųjų vandenilio tinklų reguliavimo pagrindą užtikrinant nediskriminacinę prieigą. RK atkreipia dėmesį į tai, kad specialiųjų vandenilio tinklų kūrimas ir plėtra yra svarbi išankstinė sąlyga norint užtikrinti, kad grynasis vandenilis būtų tiekiamas prioritetinėms reikmėms, kurių atveju nėra jokių kitų alternatyvų vandeniliui;

28. mano, kad peržiūrint Transeuropinio transporto tinklo (TEN-T) reglamentą gerokai didesnę svarbą reikėtų suteikti mažataršėms varymo technologijoms kroviniams transporto priemonėms, turistiniams autobusams bei vidaus vandenų laivybai, taip pat elektros varikliams, kurie maitinami vandenilio elementais arba elektra per orines kontaktines linijas, ir kitiems energijos šaltiniams, kurie atitinka tvarumo ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo reikalavimus. Atitinkamos infrastruktūros plėtra, visų pirma palei pagrindinių tinklų koridorius, yra išankstinė šių technologijų sklaidos sąlyga. Tam reikėtų skirti pakankamai finansinių išteklių pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę (EITP). Alternatyviųjų degalų infrastruktūros direktyvos peržiūra suteikia galimybę nustatyti konkrečius reikalavimus dėl vandenilio papildymo punktų tankumo valstybėse narėse;

29. ragina Komisiją sudaryti sąlygas remti vandeniliui skirtos vamzdynų infrastruktūros diegimą (naujų vamzdynų tiesimas arba esamų gamtinių dujų vamzdynų pertvarkymas) ir kaupimo infrastruktūros kūrimą; pabrėžia, kad tarpvalstybinės vandenilio infrastruktūros tarp pramonės branduolių vystymas ir finansavimas suteikia ekonominių galimybių. Dėl teritorinio planavimo ir išlaidų efektyvumo patartina bendradarbiauti su kitais sektoriais, kuriems reikalinga nauja energetikos infrastruktūra;

30. ragina Komisiją, įgyvendinant savo paskelbtą darnaus ir išmanaus judumo strategiją, pirmenybę teikti ekologiško vandenilio ir elektrosintetinių degalų naudojimui, taip papildant elektromobilumą sunkiasvorių krovinių transporto, viešojo keleivinio transporto, vandens transporto ir oro transporto srityse. Šiuo tikslu reikia parengti aiškų ir patikimą veiksmų planą ir Europos reguliavimo sistemą, kad būtų skatinamas mažataršių transporto priemonių naudojimas esamose rinkliavos sistemose;

Parama finansinėmis ir reguliavimo priemonėmis ir valstybės pagalba

31. pabrėžia, kad žaliosios vandenilio ekonomikos kūrimas, ypač gamybos plėtra, turi būti finansuojami viešosiomis lėšomis, nes ekologiškas vandenilis šiuo metu yra nerentabilus. RK atkreipia dėmesį į tai, kad peržiūrint Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gaires reikėtų užtikrinti arba išplėsti paramos priemonių veikimo laisvę siekiant paskatinti ankstyvą rinkos plėtrą;

32. primena, kad gaminant ekologišką vandenilį didelę sąnaudų dalį sudaro investicinės ir elektros energijos sąnaudos. Iš esmės esama tiek su pasiūla, tiek ir su paklausa susijusių priemonių ekologiško vandenilio gamybai skatinti; priklausomai nuo formos, jomis galima pasiekti panašų poveikį. Investicinės dotacijos ir supirkimo priemokos yra galimos su pasiūla susijusios priemonės. RK pabrėžia, kad elektros energijos sektoriuje įgyta patirtis parodė, kad tam tikrą laikotarpį garantuojant pajamas būtų galima išplėsti gamybos pajėgumus. Nepaisant to, konkurenciniam spaudimui sukurti, būtų galima nuo pat pradžios paskelbti tiek supirkimo priemokas, tiek ir investicines dotacijas;

33. pabrėžia, kad reguliavimo priemonėmis galima tam tikruose sektoriuose ar taikymo srityse sukurti ekologiško vandenilio paklausą, kuri savo ruožtu paskatintų gamybos plėtrą. Išmetamo ŠESD kiekio mažinimo tikslai susijusiuose sektoriuose kartu su priemonėmis, pavyzdžiui, privalomomis pridėjimo normomis (pvz., oro ir jūrų transportas), degalų pateikimui rinkai taikomos išmetamo ŠESD kiekio mažinimo normos arba transporto priemonių parkui (pvz., kroviniams transporto priemonėms, turistiniams autobusams ar vidaus vandenų laivybai) taikomos anglies dioksido ribinės vertės gali

⁽¹¹⁾ Žr. įžanginį poveikio vertinimą Ares (2020) 2487772.

⁽¹²⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB (OL L 211, 2009 8 14, p. 94).

paskatinti tikrą ekologiško vandenilio ir elektrosintetinių degalų paklausą. Atsižvelgdamas į tai RK ragina valstybes nares įgyvendinant Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą pasinaudoti teisės aktų suteikiama veiksmų laisve ekologiškam vandeniliui ir (arba) elektrosintetiniams degalams skatinti. Alternatyva naudojimo sritims, kurioms jau šiandien reikia didelio kiekio vandenilio, galėtų būti sandoriai dėl anglies dioksido kainų skirtumų (angl. *Carbon Contracts for Difference*, Ccfd), kurie kompensuoja faktinių ŠESD kiekio mažinimo sąnaudų ir esamos anglies dioksido kainos skirtumą;

34. atkreipia dėmesį į tai, kad ir viešieji pirkimai gali sukurti apčiuopiamą ir nuspėjamą paklausą. Šiuo atveju svarbų vaidmenį gali atlikti vietos ir regionų valdžios institucijos, nes savivaldybių ir jų įmonių transporto priemonių parkai (pvz., gatvių valymo, atliekų šalinimo, viešojo artimojo susisiekimo transporto priemonės ir taksi) vis dažniau tampa gerais ekologiško vandenilio ir kitų neutralaus poveikio klimatui varymo technologijų naudojimo pavyzdžiais;

35. palankiai vertina iniciatyvas bendriems Europos interesams svarbiems ekologiško vandenilio projektams (bendriems Europos interesams svarbūs projektai, angl. IPCEI) sukurti; ragina Komisiją sukurti teisinį pagrindą Europos interesams svarbiems ekologiško vandenilio projektams, o valstybes nares – juo pasinaudoti ir taip sudaryti sąlygas didelio masto parodomiesiems projektams. Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama įvairių su vandeniliu susijusių bendriems Europos interesams svarbių projektų sinergijai sukurti, kad plėtojant ekologiško vandenilio vertės grandinę būtų išvengta dilemos „višta ar kiaušinis“;

36. ragina išplėsti inovacijų fondo ir modernizavimo fondo, į kuriuos patenka lėšos iš ES ATLPS, paramą parodomiesiems projektams ekologiško vandenilio srityje ir pagal programą „InvestEU“ tikslingai remti ekologišką vandenilį; ragina valstybes nares ir regionus kitą finansavimo laikotarpį naudoti Europos struktūriniais ir investicijų (ESI) fondais, įskaitant INTERREG regionų, vietos ir tarpregioniniams vandenilio branduoliams kurti ir stiprinti; pabrėžia, jog būtina visais lygmenimis siekti šios paramos, IPCEI ir mokslinių tyrimų finansavimo sinergijos;

37. palankiai vertina naują Europos investicijų banko (EIB) skolinimo energetikos srityje politiką, įskaitant naujų finansavimo metodų rengimą pagal „InnovFin Advisory Programm“; šiuo atžvilgiu RK ragina EIB teikti didelę paramą ekologiškam vandeniliui, taikant finansavimo būdus, kurie taip pat naudingi MVĮ ir vietos ir regionų valdžios institucijoms ar skatinamąjį finansavimą teikiantiems bankams;

38. mano, kad vieno langelio principo taikymas ES lygmeniu leistų įmonėms, įskaitant MVĮ, ir regionams bei miestams gerokai lengviau gauti finansavimą projektams;

39. rekomenduoja valstybėms narėms, glaudžiai bendradarbiaujant su vietos ir regionų valdžios institucijomis arba jų nacionalinėmis ir regioninėmis asociacijomis, papildyti ES finansavimą nacionalinėmis programomis, skirtomis didelio masto parodomiesiems projektams ir gyvosioms laboratorijoms, taip pat nacionalinių tinklų kūrimui ir vandenilio regionų mainams;

40. pabrėžia, kad būtini ilgalaikiai signalai privačiojo sektoriaus finansų ir kapitalo srautams nukreipti į investicijas perėjimui prie žaliosios ekonomikos, kurioje būtų naudojamas ekologiškas vandenilis, taip pat novatoriškų MVĮ labui; šiuo požiūriu tikisi Komisijos paramos paskelbtoje Tvaraus finansavimo strategijoje;

Moksliniai tyrimai ir inovacijos

41. pabrėžia, kad ir plačiu mastu diegiant ir naudojant ekologišką vandenilį labai svarbus vaidmuo teks moksliniams tyrimams ir inovacijoms; Jais turi būti siekiama sumažinti sąnaudas visoje vertės grandinėje ir pagerinti galimybes reguliuoti įrenginius, jų efektyvumą ir gyvavimo ciklą. Todėl RK rekomenduoja pagal programą „Europos horizontas“, įskaitant jos žaliojo kurso uždavinius, Europos strateginį energetikos technologijų planą ir Europos inovacijų taryboje (EIC) ypatingą dėmesį skirti ekologiškam vandeniliui;

42. palankiai vertina Komisijos pasiūlymą pagal programą „Europos horizontas“ įgyvendinti Europos švaraus vandenilio partnerystę, kuri pakeis Kuro elementų ir vandenilio bendrąją įmonę (KEV BĮ) ⁽¹³⁾; rekomenduoja pagerinti partnerystės finansavimą ir jos mechanizmą bei struktūrą palyginti su KEV BĮ, tinkamai atsižvelgiant į konkrečią vietos ir regionų

⁽¹³⁾ Žr. įžanginį poveikio vertinimą Ares (2019) 4972390.

valdžios institucijų svarbą, kad būtų galima remti daugiau ekologiško vandenilio parodomųjų projektų ES, taip pat ir pagal Europos vandenilio slėnių partnerystę; pabrėžia, kad svarbus partnerystės tikslas turi būti regionų, ES institucijų, valstybių narių ir vietos bei regionų valdžios institucijų, taip pat įmonių žinių ir patirties mainai;

43. ragina valstybes nares ir vietos ir regionų valdžios institucijas, atsižvelgiant į jų kompetenciją aukštojo mokslo ir profesinio mokymo srityse, skatinti kvalifikuotų specialistų ir mokslininkų mokymą visoje ekologiško vandenilio vertės grandinėje. Jos taip pat turėtų kurti ir tobulinti atitinkamas konsultavimo paslaugas, visų pirma skirtas MVĮ. RK ragina Komisiją remti tokias pastangas, visų pirma atsižvelgiant į naują Europos įgūdžių paktą ir Europos švietimo erdvę, apie kuriuos paskelbta naujoje Europos pramonės strategijoje ⁽¹⁴⁾;

Tarptautinis aspektas

44. pažymi, kad ilguoju laikotarpiu vandenilio ir elektrosintetinių degalų paklausą didele dalimi greičiausiai padengs importas iš regionų, kuriuose labai gerai išvystyti atsinaujinantieji energijos ištekliai; šiuo atveju importuojamam vandeniliui ir (arba) e-degalams turi būti taikomi tokie patys griežti tvarumo kriterijai; rekomenduoja ekologiško vandenilio veiksmų plane, kurį siūloma parengti, atsižvelgti į ekologiško vandenilio ir elektrosintetinių degalų gamybą trečiosiose valstybėse ir transportą į ES. Be to, RK ragina iš anksto užmegzti bendradarbiavimo ryšius ne tik galimomis eksporto, bet ir su kitomis importo šalimis (pvz., Japonija), siekiant paremti koordinuotą tarptautinės švaraus vandenilio ekonomikos kūrimą, dėmesį sutelkiant į ekologišką vandenilį. Taip pat reikėtų stiprinti susijusias tarptautines iniciatyvas, pavyzdžiui, ministrų susitikimų švarios energijos klausimais vandenilio iniciatyvą ir „Misija – inovacijos“. Šioje srityje taip pat turėtų dalyvauti vietos ir regionų valdžios institucijos, kaip jau yra Europos vandenilio slėnių partnerystės atveju.

2020 m. liepos 2 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 102 *final*.